



Kuşları sadece, “İstanbul’da yaşayan bir hayvan cinsi” olarak tanımlamak, hem bu şehri güzel yapan unsurlardan birinin zayıf tarifi, hem de onlara yüklenen pek çok anlamın da eksik bırakılması demek olur. Hangimiz Yenicami denilince güvercinlerin olmadığı bir manzarayı veya vapur denilince martıları düşünmeden edebilir ki. İçimizden birilerinin balkonuna, pencere kıyısına yuva yapmış kumrular vardır muhakkak.

Kuşlara duyduğumuz bu ilgi ve sevgi çok eski zamanlardan başlamaktadır. Oğuz destanlarına göre her boyun bir kuş sembolü vardı. Boyların bu hayvanlardan türediğine inanılır ve kutsal sayılan bu kuşlar yenmezdi. Her birinin tasvirinden yapılmış armalara ise Ongun ismi verilmekteydi.[1] Türk destan ve masallarının pek çoğunda kuş şekline bürünmek “kuş donuna girmek” olarak tabir edilmiştir. Şaman inancına göre iyilik yapan insanlar kuşlaşır ve uçabilirlerdi. Bu yüzden Türkler’e ait mitolojik resimlerde Şamanlar kuş şeklinde veya kuş maskesiyle tasvir edilmektedir. Yani uçmak, ancak ulvi ve erdemli davranışlar neticesinde elde edilebilen bir şeydi ve kuşlar uçabilen canlılardı.

Hümâ, Simurg, Anka gibi efsanevî kuşlar da edebiyatımızda yer almış ve günümüze kadar akseden bu inançlar tabirlere konu olmuş, tarihli bir olayla karşılaşmanın başına devlet kuşu konmuştur.

Türklerin kuşlara olan bu yakın ilgisi ve onlara atfedilen kutsiyet İslam'la devam etmiştir. Sevr mağarasında Peygamberimiz ve sâdik arkadaşının bulunmalarına mani olan hayvanlardan biri güvercindir. Onun akrabası kumru, her nefeste "Hu hu!" diye Allah'ı zikreder. Bülbül İbrahim Aleyhisselam için kendini ateşe atmıştır. İşte bu yüzden öldürülmeleri, etlerinin yenmesi günah sayılmış, yuvalarının bozulması hoş karşılanmamıştır. Türkiye'ye gelen yabancı seyyahlar yazdıkları mektup veya seyahatnamelerde Türklerin kuş sevgisinden bahseder. Parisli seyyah Thevenot seyahatnamesinde: "..Onların iyilikseverliği hayvanlara ve bu arada kuşlara kadar ulaşır; her gün birçok kimse pazarlara kuş satın almaya gider ve bunları serbest bırakırlar. Söylediklerine göre kuşların ruhları, kıyamet gününde Tanrı huzurunda onların iyiliklerine şahitlik edeceklerdir." [2] demektedir.



